

Tár – Il Boemo – Plastic Symphony

Ligetiho cesta na Západ

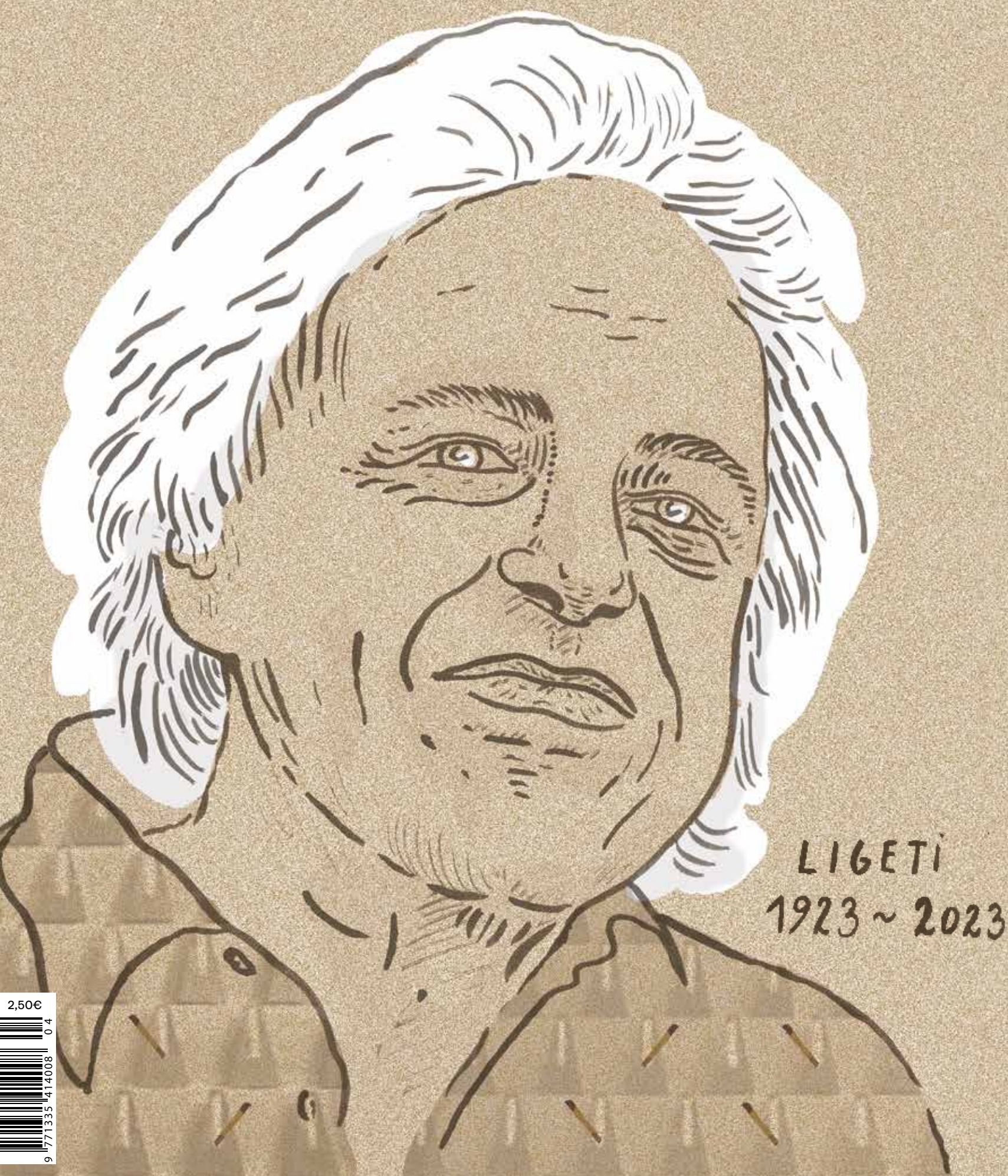
Magdaléna Blahušiaková

Roman Berger

Jazzové laboratórium: Gabriel Jonáš

Rozhovor: Róbert Ragan

Vanda Rozenbergová: Bigbít

LIGETI
1923 ~ 2023

2,50€

9 771335 414008 04

Allegretto Žilina

Central European Music Festival

Dom umenia Fatra Žilina
24. - 29. apríl 2023

PONDELOK 24. 4. - 19:00 9,-/11,-/13,- €
Otvárací koncert

Štátny komorný orchester Žilina
Niklas Benjamin Hoffmann *dirigent* / Nemecko
Milan Al-Ashhab *husle* / Česká republika

Dušan Martinček Simple ouverture pre malý orchester
Sergej Prokofiev Koncert pre husle a orchester č. 2 g mol op. 63

Franz Schubert Symfónia č. 3 D dur D.200

UTOROK 25. 4. - 16:00 vstup voľný

Koncert víťazov súťaží študentov konzervatórií
Slovenskej republiky za rok 2023

UTOROK 25. 4. - 19:00 6,- €

Katarína Kurucová *soprán* / Slovenská republika
Xénia Šuleř Maskalíková *klavír* / Slovenská republika

Gioachino Rossini La Pastorella dell'Alpi
Beltà crudele

Gaetano Donizetti Amor marinaro (Me voglio fà 'na casa)

Vincenzo Bellini Vaga luna, che inargentì

Gioachino Rossini Canzonetta spagnuola

La Regata Veneziana

Antonio Vivaldi Gelosia, tu già rendi l'alma mia, ária Caio
z opery Ottone in Villa RV 729

Di due rai languir costante RV 749

Gioachino Rossini Una voce poco fa, ária Rosiny z 1. dejstva
opery Barbier zo Sevilly

Vincenzo Bellini Casta diva, ária Normy z 1. dejstva
opery Norma

Giuseppe Verdi È strano... Ah, fors'è lui a Follie, follie...
Sempre libera, scéna Violetty z 1. dejstva
opery La traviata

XXXII. stredoeurópsky festival koncertného umenia

STREDA 26. 4. - 19:00 6,- €

Sophie Dervaux *fagot* / Francúzsko
Sélim Mazari *klavír* / Francúzsko

Robert Schumann Fantasiestücke op. 73
Gustav Schreck Sonáta pre fagot a klavír op. 9
Wolfgang Amadeus Mozart Sonáta pre fagot B dur KV 292
Camille Saint-Saëns Sonáta pre fagot a klavír G dur
op. 168
Roger Boutry Interférences I

ŠTVRTOK 27. 4. - 19:00 11,-/13,-/15,- €

Filharmonie Bohuslava Martinů
Robert Kružík *dirigent* / Česká republika
Marek Kozák *klavír* / Česká republika

Anton Bruckner Predohra g mol WAB 98
Franz Liszt Koncert pre klavír a orchester č. 1
Es dur S.124

Richard Strauss Burleska pre klavír d mol
Ludwig van Beethoven Symfónia č. 8 F dur op. 93

PIATOK 28. 4. - 19:00 9,-/11,-/13,- €

Slovenský mládežnícky orchester
Maroš Potokár *umelecký vedúci* / Slovenská republika
Weronika Józefina Dziadek *viola* / Poľsko

Andrzej Panufnik Suita staropolska
Max Bruch Romanca F dur op. 85
Ilja Zeljenka Musica slovaca
Paul Hindemith Trauermusik

Piotr Iljič Čajkovskij Serenáda pre sláčikový orchester C dur op. 48

SOBOTA 29. 4. - 18:00 11,-/13,-/15,- €

Záverečný koncert
Štátna filharmónia Košice
John Warner *dirigent* / Veľká Británia
Jonathan Swensen *violončelo* / Dánsko

Alexander Moyzes Symfónia č. 8 op. 64

Antonín Dvořák Koncert pre violončelo a orchester h mol op. 104

Predpredaj vstupeniiek:

Štátny komorný orchester Žilina, Dolný val 47, Žilina, Tel.: +421 (0) 41 245 11 11, Po – Pi od 8:00 do 18:00, v deň koncertu do 18:50
vstupenky@skozilina.sk, online predaj vstupeniiek: www.skozilina.sk

[f Allegretto Žilina](https://www.facebook.com/Allegretto_Zilina) / [@allegretto_zilina](https://www.instagram.com/allegretto_zilina) / www.allegretto.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

Všetky podujatia sa realizujú v súlade s aktuálnymi pandemickými opatreniami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Organizátor

s finančným príspevkom

Hlavní partneri

Hlavný mediálny partner

Mediálni partneri

Partneri

Obsah

- Koncerty**
- 2 London Sinfonietta – Slovenská filharmónia – Konvergencie – Filharmonie Brno – Štátna filharmónia Košice – ŠKO Žilina – WDR Funkhausorchester – Banskobystrická hudobná jar – Bod K7

- 3 **Auris interna**
Ens rationis
- 5 **Z organového kokpitu**
William Byrd, Gentleman of the Chapel Royal
- 7 **Subito** s Eugenom Prochácom
- 10 **V žiari monitorov 11**

Hudobné divadlo

- 11 Svetové mená na javisku SND
- 12 Tosca e Santuzza par excellence

Rozhovor

- 14 Pražská jar: tradícia i nové impulzy

Školstvo

- 16 Bicie nástroje už aj na VŠMU

Za vôňou nástroja

- 17 Ladislav Fančovič: Honba za rakvičkou

Hudba a film

- 18 Tri odtiene šedivej

Ligeti 100

- 22 György Ligeti a jeho hudobná cesta na Západ
- 26 Berlínske Bienále: Červený koberec pre Ligetiho

Tvorba

- 28 Semplice – Patetique – Dolcissimo

Jazz

- 30 Róbert Ragan: Celý život som bol na voľnej nohe, vždy aspoň na jednej
- 37 **Jazzové laboratórium**
Gabriel Jonáš: Au Privave

- 34 **Recenzie CD**

Glosa

- 40 Majster a Margaréta, Commedia

Poviedka

- Bigbít (Vanda Rozenbergerová)

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

Umenie je pre jedného čerešničkou na torte, pre iného prídom, ktorý posúva všedné dni k vyšším zmyslom. Dotknúť sa umeleckého diela, vnímať ho – to je ponuka pre kohokoľvek, stvorit' ho však boli pozvaní len vyvolení. Umelcov obdivujeme, uctieваме. Hranice, kde končieva prirodzená úcta voči výnimočným schopnostiam a kde už vznikajú kultúry, bývajú nejasné a nevytyčujú len vzťah vonkajšieho sveta k umelcom, ale aj riziká ich vlastných zlyhaní.

Tri nové filmy s hudobnou tematikou – z nich dva prepojené aj so slovenským prostredím – otvárajú otázky zmyslu umeleckých profesií, ambície venovať sa tomu, k čomu sa cítíme byť povolani, ale aj ceny, ktorú je hodno za to zaplatiť. Už dávno nebolo možné stretnúť sa na filmovom plátne s takou koncentráciou kvality spracovanej problematiky hudobných profesií, s autentickým vykreslením prostredia a pracovno-psychologických vzťahov, ako sa to podarilo v troch nových filmoch: *Tár*, *Il Boemo* a *Plastic Symphony*. Navyše, príbehy geniálnej dirigentky Berlínskej filharmónie, Josefa Myslivečka či talentovaného violončelistu Matúša nie sú zďaleka len o umelcoch, o hudobníkoch. Tvoria obrazy zneužívania moci, túžby plniť si sny, hľadania zmyslu života či konfrontácie s meniacim sa svetom okolo nás. Prechádzajú dejinami, spoločnosťami či vzťahmi ako takými...

„Čím širšie je naše zorné pole, tým komplikovanejšia sa zdá svet, na ktorý sa pozeráme, a tým väčšia je aj naša túžba po morálnom triediacom stroji. Nebolo by úžasné, keby sa všetky odtiene sivej dali roztriediť na čiernu a bielu? Znovu a znovu objasňovať, že takýto stroj neexistuje a nikdy existovať nebude, je permanentným poslaním umenia.“ (R. Bayer: *Tri odtiene šedivej*)

Urobiť zásadné, riskantné životné rozhodnutie s cieľom slobodne žiť a tvoriť, musel aj 33-ročný György Ligeti, keď sa r. 1956 rozhodol emigrovať z komunistického Maďarska. Dovtedajší život umelca lavírujúceho medzi nástražnými mínami socialistickej kultúrnej doktríny vymenil za neistú budúcnosť na Západe. Dnes, 100 rokov od jeho narodenia, už vieme, že to bolo správne rozhodnutie. Prchajúc z Maďarska, si vraj Ligeti do kufra zbalil len pár partitúr, vypovedajúcich o jeho predexilovej tvorbe. Práve na ňu namieril reflektor Robert Kolář:

„Jeho skladateľská tvorba spočiatku javila známky úplnej neškodnosti, no ani tak sa nevyhla zvýšenej pozornosti režimu. Napríklad v akejsi pionierskej kantáte vyvolali kritiku kontrarpunktické postupy pripomínajúce Händla... ...Musica ricercata bola od počiatku mienená ako ‚hudba do šuplika‘, na verejné predvádzanie pri panujúcich pomeroch a spomenutých skúsenostiach s cenzúrou Ligeti zrejme ani nepomýšľal.“ (György Ligeti a jeho hudobná cesta na Západ)

Osudové a zákonite i tvorivé paralely s Ligetím nájdeme aj u Romana Bergera, na ktorého tiež dosiahli chápadlá dvoch najhorších totalitných režimov 20. storočia. Nad partitúrami a spomienkami sa stretla trojica Andrej Gál, Peter Javorka a Juraj Vajó, ktorí ponúkli potešujúci dôkaz o nadgeneračných sympatiách v slovenskej hudbe. (*Semplice – Patetique – Dolcissimo*)

Nech vám pri správnych rozhodnutiach pomáha aj inšpiratívna hudba.

Mesačník **Hudobný život**/apríl 2023 vychádza v **Hudobnom centre** Michalská 10, 815 36 Bratislava IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej tlače MK SR pod ev. číslom EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), jazykové korektúry: Zuzana Studená, Marcel Olšiak, Lucie Lukášová, odborná spolupráca: Eva Planková, grafická úprava: Róbert Szegény

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk • Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu. Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 1335-4140 (tlačene vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Veronika Klímová: *Ligeti 100* • Názory a postoje vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upravovať a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe. • Vyhľadávať v dátach uverejnených v tomto čísle môžete na adrese www.siac.sk